T003 A HÀM III 115-Kinh Mật Hoàn Dụ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

ñaùp, ‘Naøy ngöôøi hoï Thích, neáu taát caû chö Thieân, Ma, phaïm, Sa-moân, Phaïm chí, töø ngöôøøi ñeán trôøi treân theá gian naøy ñeàu khoâng ñaáu tranh, tu taäp ly duïc, thanh tònh phaïm haïnh, lìa boû sieåm khuùc, döùt töø hoái, khoâng ñaém tröôùc nôi höõu, phi höõu, cuõng khoâng coù töôûng. Ñoù laø toâng chæ cuûa Ta. Phaùp Ta thuyeát giaûng cuõng nhö vaäy’. Khi aáy Chaáp Tröôïng Thích nghe Ta noùi khoâng cho laø phaûi, cuõng khoâng cho laø traùi. Chaáp Tröôïng Thích laéc ñaàu roài boû ñi”. Khi aáy coù moät Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, tròch aùo baøy vai phaûi, chaép tay höôùng Phaät maø baïch raèng: “Baïch Theá Toân, sao goïi laø taát caû nhöõng Thieân, Ma, phaïm, Sa-moân, Phaïm chí, töø ngöôøøi ñeán trôøi treân theá gian naøy ñeàu khoâng ñaáu tranh, tu taäp ly duïc, thanh tònh phaïm haïnh, lìa boû sieåm khuùc, döùt töø hoái, khoâng ñaém tröôùc nôi höõu, phi höõu, cuõng khoâng coù töôûng?” Ñöùc Theá Toân noùi: “Tyø-kheo, neáu ngöôøi ñoái vôùi tö nieäm nhaân ñoù maø xuaát gia hoïc ñaïo10, tu taäp tö töôûng, vaø ñoái vôùi phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai, maø khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, nghi söû11, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc12, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå”. Ñöùc Phaät noùi nhö vaäy roài, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy ñi vaøo tònh thaát tónh toïa. Khi aáy caùc Tyø-kheo lieàn suy nghó raèng: ‘Naøy chö Hieàn, neân bieát, Ñöùc Theá Toân noùi nghóa naøy moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät roäng raõi, töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi vaøo tònh thaát tónh toïa, ‘Neáu ngöôøi ñoái vôùi tö nieäm nhaân ñoù maø xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, vaø ñoái vôùi phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai, maø khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, nghi söû, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå’.” Roài laïi suy nghó raèng: “Naøy chö Hieàn, ai coù theå phaân bieät roäng raõi yù nghóa maø Ñöùc Theá Toân vöøa noùi vaén taét aáy?” Roài hoï laïi suy nghó: “Chæ coù Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân thöôøng ñöôïc Ñöùc Theá Toân vaø caùc vò Phaïm haïnh coù trí khen ngôïi. Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân coù theå phaân bieät roäng raõi yù nghóa maø Ñöùc Theá Toân vöøa noùi vaén taét aáy. Naøy chö Hieàn, haõy cuøng nhau ñi ñeán choã Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân yeâu caàu ngaøi noùi nghóa naøy. Neáu ñöôïc Toân giaû Ñaïi Ca- chieân-dieân phaân bieät cho thì chuùng ta seõ kheùo leùo nhaän laõnh roài ghi nhôù”. Roài thì caùc Tyø-kheo ñi ñeán choã cuûa Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân, cuøng nhau chaøo hoûi roài ngoài moät beân maø baïch raèng: “Thöa Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân, neân bieát, Ñöùc Theá Toân noùi nghóa naøy moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät roäng raõi, roài töø choã ngoài ñöùng daäy ñi vaøo tònh thaát tónh toïa. “Tyø- kheo, neáu ngöôøi ñoái vôùi tö nieäm nhaân ñoù maø xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, vaø ñoái vôùi

phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai, maø khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï, ñoù

10. Nhaân sôû nhaân nieämPaøli noùi: Yatonidaønaö purisaö papaócasaóóaø- saíkhaø samudaøcaranti ettha ce natthi abhinanditabbaö, do nhaân duyeân maø caùc hyù luaän voïng töôûng hieän haønh nôi con ngöôøi, ôû ñoù neáu khoâng coù gì ñang hoan hyû... Thöû döïng laïi ñoaïn Haùn thaønh Paøli ñeå xem coù phaûi Haùn vaø Paøli khaùc nhau do söï truyeàn khaåu hay khoâng: yatonidaønaö purisaö pabbajjaøsaóóaøparicitaö... 11. Caùc söû ôû ñaây cuõng goïi laø tuøy mieân. 12. Lieät keâ cuûa Paøli: raøga (tham tröôùc), paæigha (saân), diæææhi (kieán), vicikicchaø (nghi), maøna (maïn), bhavaraøga (höõu aùi), avijjaø (voâ minh), caùc tuøy mieân (anusayaøni) naøy bò ñoaïn taän.

goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, nghi söû, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå'. Chuùng toâi lieàn suy nghó raèng: 'Naøy chö Hieàn, ai coù theå phaân bieät roäng raõi yù nghóa maø Ñöùc Theá Toân vöøa noùi vaén taét?' Roài chuùng toâi laïi suy nghó: 'Chæ coù Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân thöôøng ñöôïc Ñöùc Theá Toân vaø caùc vò phaïm haïnh coù trí khen ngôïi. Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân coù theå phaân bieät roäng raõi yù nghóa maø Ñöùc Theá Toân noùi vaén taét aáy. Ngöôõng mong Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân thöông xoùt maø giaûng roäng cho!" Baáy giôø Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân baûo raèng: "Naøy chö Hieàn, haõy nghe toâi noùi ví duï naøy. Ngöôøi coù trí tueä nghe duï naøy seõ hieåu roõ nghóa lyù. "Naøy chö Hieàn, ví nhö coù ngöôøi tìm loõi caây. Vì muoán tìm loõi caây neân ngöôøi aáy caàm buùa vaøo röøng. Ngöôøi aáy thaáy caây ñaïi thoï ñaõ thaønh reã, thaân, caønh, nhaùnh, laù, hoa vaø loõi. Ngöôøi aáy khoâng ñuïng ñeán reã, thaân, caønh, loõi, maø chæ ñuïng ñeán nhaùnh vaø laù. Nhöõng ñieàu chö Hieàn noùi cuõng gioáng nhö vaäy. Ñöùc Theá Toân ñang ôû ñaây maø chö Hieàn laïi boû Ngaøi ñeán toâi ñeå hoûi nghóa naøy. Vì sao vaäy? Naøy chö Hieàn, neân bieát, Ñöùc Theá Toân laø Baäc coù maét, laø Baäc coù trí. Ngaøi laø Phaùp, laø Baäc Phaùp chuû, laø Phaùp töôùng, laø Baäc noùi nghóa chaân ñeá, hieån hieän taát caû nghóa. Do ñoù chö Hieàn neân ñi ñeán choã Ñöùc Theá Toân maø hoûi nghóa naøy, raèng: 'Baïch Theá Toân, ñieàu naøy laø theá naøo? Ñieàu naøy coù nghóa gì?' Neáu nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi gì thì chö Hieàn haõy kheùo leùo nhaän laõnh vaø ghi nhôù". Baáy giôø caùc Tyø-kheo baïch raèng: "Ñuùng vaäy, thöa Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân, Ñöùc Theá Toân laø Baäc coù maét, laø Baäc coù trí. Ngaøi laø nghóa, laø Phaùp, laø Baäc Phaùp chuû, laø Baäc Phaùp töôùng, laø Baäc noùi nghóa chaân ñeá, hieån hieän taát caû nghóa. Do ñoù chuùng toâi neân ñi ñeán choã Ñöùc Theá Toân maø hoûi nghóa naøy, 'Baïch Theá Toân, ñieàu naøy laø theá naøo? Ñieàu naøy coù nghóa gì?' Neáu nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi gì thì chuùng toâi kheùo leùo nhaän laõnh roài ghi nhôù. Nhöng thöa Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân, Ngaøi thöôøng ñöôïc Ñöùc Theá Toân vaø caùc vò phaïm haïnh coù trí khen ngôïi. Toân giaû Ñaïi Ca- chieân-dieân coù theå phaân bieät roäng raõi yù nghóa maø Ñöùc Theá Toân vöøa noùi vaén taét aáy. Ngöôõng mong Toân giaû Ñaïi

Ca-chieân-dieân thöông xoùt maø giaûng roäng cho". Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân baûo caùc Tyø-kheo: "Vaäy, naøy chö Hieàn, xin haõy nghe toâi noùi". "Naøy chö Hieàn, duyeân nhaõn vaø saéc maø sanh nhaõn thöùc. Ba söï naøy cuøng tuï hoäi lieàn coù xuùc. Do duyeân xuùc neân coù caûm thoï. Coù caûm thoï thì coù töôûng. Coù töôûng thì coù tö duy. Coù tö duy thì coù nieäm. Coù nieäm thì coù phaân bieät13. "Tyø-kheo do suy nieäm nhö vaäy neân xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, trong ñoù ñoái vôùi phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï; ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc. Ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. "Vôùi tai, muõi, löôõi, thaân cuõng vaäy. Duyeân yù vaø phaùp maø phaùt sanh yù thöùc. Ba söï cuøng tuï hoäi lieàn coù xuùc. Do duyeân xuùc neân coù caûm thoï. Coù caûm thoï thì coù töôûng. Coù töôûng thì coù tö duy. Coù tö duy thì coù suy nieäm. Coù suy nieäm thì coù phaân bieät. Tyø-kheo do nieäm aáy maø xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, trong ñoù ñoái vôùi phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai

13. Nhöôïc sôû nieäm tieän phaân bieät Paøli: yaö vitakketi,
taö papaóceti, coù taàm (nieäm) caùi gì, thì coù hyù luaän caùi ñoù.

khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï. Ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc. Ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. "Naøy chö Hieàn, Tyø-kheo tröø con maét, tröø saéc, tröø nhaõn thöùc maø coù xuùc, maø giaû thieát coù xuùc, ñieàu naøy khoâng theå coù. Neáu khoâng giaû thieát coù xuùc maø giaû thieát coù caûm thoï, ñieàu aáy kkhoâng xaûy ra. Neáu khoâng giaû thieát caûm thoï maø giaû thieát coù suy nieäm roài xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, ñieàu naøy khoâng theå coù. Vôùi tai, muõi, löôõi, thaân cuõng vaäy. Tröø yù, tröø phaùp, tröø yù thöùc maø coù xuùc, giaû thieát coù xuùc, ñieàu naøy khoâng theå coù. Neáu khoâng giaû thieát xuùc maø coù thoï, giaû thieát coù thoï, ñieàu naøy khoâng theå coù. Neáu khoâng giaû thieát thoï maø giaû thieát coù suy nieäm, roài xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, ñieàu naøy khoâng theå coù. "Naøy chö Hieàn, do con maét, do saéc, do nhaõn thöùc maø coù xuùc, giaû thieát coù xuùc, ñieàu naøy coù thaät. Do giaû thieát xuùc maø coù thoï, giaû thieát coù thoï, ñieàu naøy coù thaät. Do giaû thieát thoï maø giaû thieát coù suy nieäm roài xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, ñieàu naøy coù thaät. Do giaû thieát thoï maø giaû thieát coù suy nieäm roài xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, ñieàu naøy coù thaät. "Vôùi tai, muõi, löôõi, thaân cuõng vaäy. Do yù, do phaùp, do yù thöùc maø coù xuùc, chuû tröông coù xuùc, ñieàu naøy coù thaät. Do chuû tröông xuùc maø coù caûm thoï, giaû thieát coù caûm thoï, ñieàu naøy coù thaät. Do giaû thieát coù caûm thoï maø giaû thieát coù suy nieäm, roài xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, ñieàu naøy coù thaät. "Naøy chö Hieàn, Ñöùc Theá Toân noùi nghóa naøy moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät roäng raõi maø töø choã ngoài ñöùng daäy ñi vaøo tònh thaát tónh toïa, 'Tyø-kheo, neáu ngöôøi ñoái vôùi tö nieäm nhaân ñoù maø xuaát gia hoïc ñaïo, tu taäp tö töôûng, vaø ñoái vôùi phaùp hieän taïi, quaù khöù vaø vò lai, maø

khoâng aùi, khoâng laïc, khoâng ñaém tröôùc, khoâng truï, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå. Duïc söû, nhueá söû, höõu söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû, nghi söû, ñaáu tranh, taéng taät, sieåm nònh, löøa bòp, noùi doái, noùi hai löôõi vaø voâ löôïng phaùp aùc baát thieän khaùc, ñoù goïi laø taän cuøng söï khoå'. Ñöùc Theá Toân noùi nghóa naøy moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät roäng raõi. Toâi ñaõ dieãn roäng caâu aáy, vaên aáy nhö vaäy. "Naøy chö Hieàn, coù theå ñi ñeán choã Phaät, töôøng trình laïi ñaày ñuû, neáu ñuùng nhö nghóa maø Ñöùc Theá Toân muoán noùi, chö Hieàn haõy nhaän laõnh vaø ghi nhôù". Khi aáy caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân noùi, kheùo ghi nhôù, tuïng ñoïc, töø choã ngoài ñöùng daäy, nhieãu quanh Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân ba voøng roài ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã, ngoài xuoáng moät beân maø baïch raèng: "Baïch Theá Toân, vöøa roài Ñöùc Theá Toân noùi nghóa naøy moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät roäng raõi, roài töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi vaøo tònh thaát nghæ ngôi. Toân giaû Ñaïi Ca-chieân- dieân ñaõ ñem nhöõng caâu naøy, vaên naøy maø dieãn roäng ra". Ñöùc Theá Toân nghe xong, khen raèng: "Laønh thay! Laønh thay! Trong haøng ñeä töû cuûa Ta, coù vò laø baäc coù maét, coù trí, coù phaùp, coù nghóa. Vì sao? Vì khi Toân sö noùi nghóa naøy cho hoï töø moät caùch vaén taét, khoâng phaân bieät moät caùch roäng raõi, maø vò ñeä töû kia ñaõ dieãn roäng ra nhöõng caâu aáy, vaên aáy. Ñuùng nhö nhöõng gì Tyø-kheo Ñaïi Ca-chieân-dieân ñaõ noùi, caùc thaày haõy neân nhaän laõnh roài ghi nhôù nhö vaäy. Vì sao vaäy? Vì noùi, quaùn nghóa phaûi nhö vaäy. "Naøy caùc Tyø-kheo, ví nhö coù ngöôøi do ñi ñeán choã röøng vaéng, trong röøng saâu, giöõa nhöõng caây coái, boãng nhieân gaëp ñöôïc baùnh maät14, vò aáy aên, thöôûng thöùc vò ngoït; thieän nam

14. Maät hoaøn Paøli: madhu-piòñika.

töû cuõng gioáng nhö vaäy, ôû trong Phaùp luaät chaân chaùnh naøy cuûa Ta, tuøy theo nhöõng gì ñöôïc quaùn saùt, vò aáy thöôûng thöùc ñöôïc vò ngoït cuûa noù. Quaùn saùt con maét, thöôûng thöùc ñöôïc vò ngoït. Quaùn saùt tai, muõi, löôõi, thaân, quaùn saùt yù thöôûng thöùc ñöôïc vò ngoït". Baáy giôø Toân giaû A-nan ñang caàm quaït haàu Ñöùc Theá Toân, Toân giaû A-nan lieàn chaép tay höôùng Phaät maø baïch raèng: "Baïch Theá Toân, phaùp naøy teân goïi laø gì? Chuùng con phaûi phuïng trì nhö theá naøo?" Ñöùc Theá Toân noùi: "Naøy A-nan, phaùp naøy teân laø 'Maät hoaøn duï'15, oâng haõy neân nhaän laõnh vaø ghi nhôù". Khi aáy, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Caùc ngöôi haõy nhaän laõnh phaùp 'Maät hoaøn duï' naøy, phaûi thöôøng tuïng ñoïc. Vì sao vaäy? Naøy caùc Tyø-kheo, phaùp "Maät hoaøn duï" naøy coù phaùp, coù nghóa, laø goác cuûa phaïm haïnh, daãn ñeán trí thoâng, daãn ñeán giaùc ngoä, ñöa ñeán Nieát-baøn. Neáu laø thieän nam töû caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình hoïc ñaïo, thì haõy neân kheùo leùo nhaän laõnh, ghi nhôù phaùp 'Maät hoaøn duï' naøy". Phaät thuyeát nhö vaäy. Toân giaû A-nan vaø caùc Tyø-kheo sau khi nghe lôøi Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

15. Paøli: madhupiòñikapariyaøya, phaùp moân maät hoaøn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.